

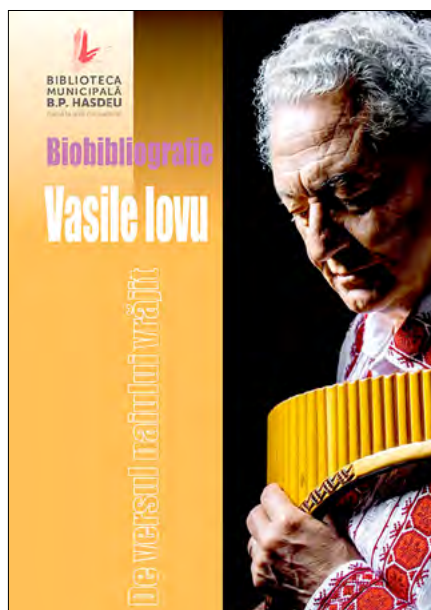
VASILE IOVU – ÎNCEPUT DE MIT BASARABEAN

*Andrei VIZIRU,
jurnalist*

Nu zeii au făcut muzica, ci muzica a făcut zeii.
André MALRAUX

Naiul, acest instrument muzical specific românilor, este cel ce ne reprezintă plenar pe mapamond, mai ales când este diriguit de asemenea maeștri ca Gheorghe Zamfir sau Vasile Iovu – două repere în acest domeniu. Chiar dacă primului, inițial, s-a zis Regele naiului, cel de-al doilea a devenit și el un Principe incontestabil, care a pășit pe urmele confratelui-maestru, devenind și el un virtuoz de primă mărime. Și aceasta datorită unei prietenii și colaborări rodnice care a început încă de la prima lor întâlnire în 1971, la Vilnius (Lituania). De la respect și ajutor reciproc dintre două mari talente, cu anii, s-a ajuns la o apreciere sinceră, depășind orgoliile și ambițiile ce pot apărea între doi mari artiști (cum se mai întâmplă în istoria culturii naționale, dar și universale). Iată ce a afirmat neîntrecutul instrumentist Gheorghe Zamfir, când s-a convins, după un șir de ani, că Vasile Iovu este unul care cântă la fel de bine ca și el (similar cu replica lui Vasile Alecsandri atunci când i s-a spus că a apărut un poet, și anume Eminescu, ce-l poate depăși, la care Alecsandri a răspuns: „Cu atât mai bine țării și lui cu atât mai bine”): „L-am apreciat și-l apreciez ca pe un mare profesionist. La ora actuală, cred că [Vasile Iovu] este unul dintre cei mai mari naști de pe planetă, care exprimă patima și pasiunea pentru muzica și naiul românesc”.

Și iată că la final de an 2025, la Biblioteca „Ovidius” din Chișinău, a avut loc lansarea biobibliografiei

Vasile Iovu: de versul naiului vrăjit. Cartea a fost elaborată de colectivul bibliotecii-gazdă, în frunte cu directoarea Liuba Ciobanu, ediția fiind îngrijită de dr. Mariana Harjevschi și coordonată de conf. univ. dr. Lidia Kulikovski. Volumul ne oferă date de referință despre succesele cunoscutului naist, primul profesor de nai din Republica Moldova. Căci Vasile Iovu nu este doar un naist iscusit, ci și un mentor, un întemeietor de școală a naiului, autor de cărți metodice: *Metoda de nai*, *Programe didactice pentru nai și aranjament muzical*, *Culegere de piese pentru nai și orchestră* etc.

Lansarea a evoluat într-o adevărată sărbătoare literar-artistică și într-un mic concert elitist, deoarece, pe lângă sunetul mirific al naiului lui Vasile Iovu, cei prezenți l-au admirat și pe naistul Igor Podgoreanu și alți talenți instrumentiști, precum Marcel Dascăl, Anatol Vițu, Mihai Toderășcu, Boris Mihalachi. La acest botez al cărții de bibliografie au venit o parte din admiratorii muzicii interpretului, dar și cei mai buni prieteni ai lui.

Despre volum și-au expus impresiile scriitorul Ivan Pilchin, dr. Mariana Harjevschi (director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”), folcloristul Iulian Filip, compozitorul Constantin Rusnac (care a făcut serviciul militar împreună cu protagonistul cărții), scriitorii Mihai Poiată, Valeria Dascăl și Veronica Bumbu, jurnalistul Dumitru Țăra ș.a. Pe lângă muzica folclorică și clasică, în cadrul întâlnirii a răsunat vocea și sunetele chitarei cantautorului Victor Buruiiană, care a interpretat două cântece din repertoriul său, întregind atmosfera de sărbătoare a lansării de carte. La eveniment au fost prezenți, de asemenea, fotografii Mihai Potârniche și Vasile Șoimaru, criticul de artă Tudor Stăvilă, Artista Poporului Mariana Bahnaru, Elena Butucel ș.a.

Cu acest prilej, vin cu încă o invitație la lectură pentru cei care vor să-l cunoască plenar pe protagonistul acestei serate

literar-muzicale. Vorba e de monumentală carte *Păstorul solitar sau Naiul lui Vasile Iovu* de Rodica Iuncu. Volumul a apărut în anul 2015, cu sprijinul financiar al Primăriei municipiului Chișinău, implicit a domnului Dorin Chirtoacă (primarul general pe atunci al municipiului Chișinău), a doamnei Lucia Culev (șefa Direcției Cultură), cât și a Primăriei comunei George Enescu (județul Botoșani, România). Cartea a apărut în condiții poligrafice excelente, fiind ilustrată cu fotografii realizate de Mihai Potârniche, culese din arhiva personală a lui Vasile Iovu (majoritatea color), cât și cu tablouri ale cunoscutei pictorițe Eleonora Romanescu. E dificil să definim genul acestei cărți: carte-album sau carte-monografie. Am putea să o numim, totuși, carte-monument. Mesajul cărții l-am extras din partea finală a „Cuvântului înainte”, semnat de Rodica Iuncu: „Cred că viața unui artist, universul pe care și l-a imaginat pentru a-l dăruia generos lumii, condiția sa depășesc ființa umană, condiția sa aflată în limitele cotidianului, ale circumstanțelor impuse prin voia destinului ori de propriul caracter și felul său ca om de a fi. Păstorul solitar, frumusețea muzicii, cu profundele ei zvâcniri ce vin din energiile pământului care i-a dat naștere, se ridică neabătut, cu seninătate desăvârșită, deasupra realităților devastatoare, indiferent de timpul de afară pe care îl trăim”.

În acest volum găsim și legenda apariției naiului. Se zice că „Pan, zeul păstorilor, îndrăgi o frumoasă fecioară cu numele

Syrinx. Nedorind să împărtășească dragostea zeului, fata preferă să se arunce în valurile unei ape. În acel loc, a crescut o trestie. Pan își va face din ea un nai cu care va cutreiera antica Eladă, cântându-și dragostea sa neîmplinită”.

Referindu-se la misiunea și vraja cântecului la nai, interpretat de protagonistul volumului, compozitorul Tudor Chiriac a menționat: „Vasile Iovu este un arbore viguros răsărit în stânga Prutului, ce și-a înfipt rădăcinile adânc în întreg spațiul mioritic. Roadele acestui pom sunt expresia muzicală a unității spirituale și de neam a

românilor de pretutindeni”. Foarte sugestiv și plastic l-a apreciat pe talentatul instrumentist și poetul Grigore Vieru: „Vasile Iovu este rănit. Rănit de dor de Țară. El soarbe oxigen prin 30 de țevi odată. Cu gura alipită de naiul strămoșesc aidoma pruncului, cel cu gura alipită de laptele mamei, el a reînviat. Iar prin cântecul său reînviem și noi”. Să sperăm că aceste ziceri vor pune temelia unui nou mit, unul ce va rezista decenii și milenii.